

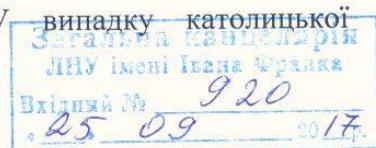
ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Гадьо Наталії Романівни
«Медіастратегії Католицької Церкви в інтернеті»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук
із соціальних комунікацій.

Спеціальність 27.00.04 – «Теорія та історія журналістики»
(Львів, 2016).

Інформація у мережевих комунікаціях набуває унікальних ознак, невластивих їй у жодному іншому комунікаційному середовищі, а також посилюються і трансформуються деякі її традиційні властивості. А присутність релігійної інформації в інтернеті, не до кінця вивченої ще в форматі «старих» медій, ставить нові питання в сучасному журналістикознавстві.

Уже лише з таких позицій наукова робота Наталії Гадьо напрочуд актуальна. Тому не можемо не погодитися з авторкою, що той факт, що Католицька Церква є активним учасником комунікативного процесу і як комунікатор, і як теоретик, вимагає відповідного наукового осмислення. Справді, вчення Католицької Церкви охоплює всі сфери зацікавлення журналістикознавців. Зокрема, вона безпосередньо працює над головними поняттями соціальної комунікації і є творцем терміну засоби соціальної комунікації (ЗСК), який пропонує як альтернативу термінам ЗМІ та ЗМК. Її вчення може стати значною теоретичною базою для формування ціннісно-моральних орієнтирів в сучасній журналістиці. І для цього дійсно найдоцільніше вивчати комунікацію Католицької Церкви комплексно, а не в звірі релігійної комунікації загалом.

Авторка демонструє відповідність узагальненого практичного досвіду до нагальних потреб наукового осмислення, яке потребує оновлення емпіричної бази креативними пропозиціями практиків, серед яких, без сумніву, чільне місце займає Католицька Церква. Зазвичай практика випереджає наукові положення, концентруючи потужний творчий ресурс для поглиблення та розгортання фахового академічного дискурсу. У

комунікації, як це влучно подано у дослідженні методом хронологічного зіставлення появі вчення та медій, яких воно стосується, вчення і практика мали синхронний характер. Унікальність такого поєднання справді заслуговує окремого дослідження, яке б об'єднало все вчення Католицької Церкви, виокремлюючи його пріоритети та стратегії, разом з практичними напрацюваннями, подаючи найкращі зразки. Наталія Гадьо дуже точно визначила і брак такого дослідження, і перспективи, які відкриваються з його появою для сучасного журналістикознавства, при цьому виявила наукову ретельність та глибоке зацікавлення темою як журналіст-практик. До того ж, помітний зрілий і свідомий підхід до дисертації. Це, найперше, відображену у розумінні теми в зв'язку та перетині з іншими дисциплінами, зокрема богослов'ям, в яких авторка виявляє неменшу обізнаність, але водночас вміє не виходити поза межі окреслених завдань дослідження, дотримуючись соціально комунікаційного підходу. Саме тому робота вирізняється академічною зрілістю і цілісністю бачення дослідниці.

Отож, дисертаційна робота Наталії Гадьо виконана на високому рівні, відповідно до усіх вимог. У вступі дисерантка вміло розгортає спектр актуальності проблеми і підтем, демонструє органічний зв'язок з пріоритетною науково-дослідною темою кафедри. Авторка дуже прицільно формулює мету і завдання з огляду на обрану тему, належно виокремлює предмет і об'єкт дослідження, а також обирає такі хронологічні межі, які дають змогу найповніше опрацювати тему. Особливого захоплення заслуговують теоретичний і практичний внесок дисерантки, різноманітність, але водночас чітка відповідність наукових принципів і методів. Варто виокремити власне соціологічне опитування (Дод.В), документальне інтерв'ю з італійським науковцем (с. 71) та каталог католицьких інтернет-ресурсів (Дод.Г). Джерельна база дослідження збагачує українське журналістикознавство теоретичними здобутками польських, італійських та американських вчених. Про останніх авторка навіть окремо не згадує у вступі, очевидно, через меншу кількість праць, які їм належать. Однак радимо додати цю інформацію у текст

майбутньої монографії, поява якої видається логічним і потрібним продовженням.

Дисерантка коректно і диференціює наукову новизну отриманих результатів із зазначеними послідовними кроками дослідження. Також відображені особистий внесок дисерантки і розгорнутий зріз апробації роботи. Зауважимо, що апробація охоплює і релевантну хронологію, і відповідну географію – закордонний науковий контекст, який очевидно, слугував і нагодою доступу до іншомовної джерельної бази, про що авторка скромно не вказує. Видається, що її більше цікавлять результати, а не опис власних зусиль, оскільки про її внесок в практичну журналістику дізнаємося аж наприкінці зі *Списку використаних праць*. Також Наталія Гадьо дуже ретельно відділила текст дисертації, примітки та додатки, які максимально зрозумілі та лаконічні, зважаючи на той обсяг інформації, який вони містять.

Дисертаційна робота Наталії Гадьо добре продумана і становить комплекс, в якому кожен розділ заслуговує на те, щоб стати окремим дослідженням, і водночас органічно поєднується в складну архітектоніку наукового задуму. У першому розділі – «Теоретико-методологічні основи вивчення католицької соціальної комунікації», авторка не тільки докладно пояснює визначені нею потрібні методів і принципів, а також доволі прискіпливо зосереджується на термінологічному апараті. Показує добре знання термінологічно-типологічних особливостей закордонного журналістикознавства. Зокрема, пояснює різницю поміж сайтами, горизонтальними порталами та вузькоспеціалізованими порталами, які в польському контексті називають вортал (с.45). Однак поки що вважає за недоцільне вводити цей термін в українське журналістикознавство. Особливий інтерес представляє роз'яснення терміну «медіастратегії» (с.38), у використанні якого в українському контексті авторка є новатором і в загальному журналістикознавстві, і у вужчому сенсі, яке стосується католицької комунікації. Щобільше, закордонні теоретики теж не досліджували комунікації з погляду виокремлення медіастратегій, а радше, формували практично-теоретичні засади просування медій. Наталія Гадьо скрупульозно подає

досягнення тих теоретиків, які прямо чи опосередковано займалися вивченням релігійної комунікації, використовуючи, зокрема, конфесійний складник як типологічну ознаку, подає власну періодизацію досліджень та групує вчення Католицької Церкви у тематичну класифікацію. Особливої уваги заслуговують два найновіші документи, які дослідниця перекладає, чим вводить їх до сукупності католицького вчення про комунікацію українською мовою.

Другий розділ – «Формування структури ресурсів Католицької Церкви в інтернеті» – влучно зосереджено на передумовах і особливостях інтернетизації католицької комунікації. Дисертантка подає глобальний контекст і виокремлює з нього власне католицькі реалії та факти, подає католицьке трактування терміна «комунікація» (с.77), окреслює системи католицьких медій Ватикану, Італії та Польщі як впровадження до вивчення питання становлення системи католицьких медій України та доводить, що для усіх медійних систем конвергенція стає логічним етапом. Влучним вважаємо приклад «Радіо Ватикан», яким дисертантка ілюструє свої твердження. А визначення зasad функціонування католицьких блогів і сторінок у соціальних мережах та зростання популярності католицьких комунікаторів Наталія Гадьо розширює власним порівняльним аналізом зібраних нею ж даних про кількість сторінок і блогів кардиналів за 2013-2016 рр.

Надзвичайно цінним вважаємо третій розділ дослідження – «Католицька інтернет-комунікація в Україні: сучасний стан та перспективи», оскільки він містить багатий емпіричний матеріал, якого було б достатньо, щоб розвинути самостійне дослідження українського сегменту католицького інтернету. Авторка каталогізувала всі сучасні католицькі сайти (близько 400), а також дослідила їх контент, визначила типологію, рівень використання технологій (Веб 1.0 чи Веб 2.0), порівняла з двома ранніми дослідженнями сайтів окремих обрядів, зробила правильний аналіз. Наталія Гадьо висуває і підтверджує гіпотезу про ціннісно-послідовну систему функцій католицької комунікації, яку підтверджує, водночас формулюючи і вводячи в науковий обіг формулювання функції гармонізації дійсності, категорію мовчання як інтегральну частину комунікації та функцію візуалізації євангельського послання (с.124).

Своєрідним підсумком вважаємо чітко визначені проблеми світських медій у висвітленні католицької тематики, сформульовані засади для католицьких комунікаторів та творців католицьких сайтів. Особливо імпонує, що у науковому тексті відчутне органічне поєднання науковця, викладача і журналіста-практика в особі дисертантки.

Підсумовуючи, можемо констатувати, що Наталія Гадьо успішно досягла поставленої мети, правильно визначила предмет і об'єкт, а тому чітко виконала усі поставлені завдання. Сумлінне ставлення до задекларованих методів зумовило грунтовні висновки, які можуть слугувати для подальших досліджень.

Надзвичайно високо оцінюючи дисертаційну роботу Наталії Гадьо, її структуру, спосіб розкриття теми, вміння відділяти головне від другорядного, добірний науковий стиль, хочемо виокремити три зауваги до роботи.

Заувага перша (термінологія). Розуміючи те значення терміна ЗСК, яке в нього вкладає Католицька Церква, не маємо певності, що його все ж доцільно використовувати у сучасному журналістикознавстві без попередніх грунтовних студій та чітких розмежувань термінів ЗСК, ЗМК та ЗМІ. Дисерантка приймає цей термін у своїй роботі, посилаючись на пропозицію Церкви, висловлену у вченні про комунікацію (с.12), однак не пояснює, які межі застосування в подальшому вона пропонує: чи лише для робіт, що стосуються католицької (чи релігійної) комунікації, чи, можливо, для всіх журналістикознавчих праць.

Заувага друга (метод). З-посеред усіх методів особливо цікавим є метод інтерв'ю з італійським дослідником католицьких сайтів (с.50). Без сумніву, його використання збагачує роботу і відповідає одному з поставлених завдань (с.13). Проте, на нашу думку, було б цілком логічно таке ж інтерв'ю провести з польським дослідником, що забезпечило б повноцінне порівняння сучасного стану католицьких сайтів в Італії та Польщі. Дисерантка наводить статистичні дані та посилається на слова одного з відповідальних за католицький сайт, однак не визначає це як інтерв'ю (с.72).

Заувага третя (інструментарій). Дисерантка вказує (с.49), що подає скорочений варіант каталогу, в якому кольорами позначена територіально-адміністративна приналежність ресурсів, що не впливає на загальні результати

дослідження, але, за потреби, дасть можливість зробити висновки про кількісне співвідношення парафій і сайтів у кожній єпархії і більшу чи меншу за ангажованість у комунікацію в інтернеті кожної єпархії зокрема. Проте не розшифрує, який колір якій адміністративній одиниці належить, що змушує читача тільки здогадуватись. Згоджуємося з дослідницею, що в межах її дисертації таке роз'яснення не буде релевантне, однак в майбутній монографії, яку дуже заохочуємо видати, радимо розшифрувати цю інформацію і подати додатки повністю.

Однак, наведені зауваги не мають принципового значення і аж ніяк не применшують наукової цінності доробку дисертантки. З огляду на високий ступінь актуальності, обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхньої достовірності та новизни, повноти викладу основних результатів в авторських наукових працях, дисертацію Наталії Гадьо «Медіастратегії Католицької Церкви в інтернеті» вважаємо завершеною кваліфікаційною працею.

Дисертація відповідає всім вимогам п.11 і п.13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), які висуваються до кандидатських дисертацій, а її авторка Наталія Романівна Гадьо заслуговує на присудження її наукового ступеня кандидата із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Офіційний опонент:

доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри соціальних комунікацій
Інституту журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Городенко Леся Михайлівна

